

Ragbi Sporcularının Ragbi Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

Metaphorical Perceptions of Rugby Athletes towards the Concept of Rugby

Araştırma Makalesi / Research Article

 Aylin Özge PEKEL¹

 Nagihan KIRIKOĞLU¹

 Semra YATAK²

 Latif AYDOS¹

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
ANKARA

²Sırnak Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu, ŞIRNAK

Sorumlu Yazar / Corresponding Author
Arş. Gör. Nagihan KIRIKOĞLU
nagihankirikoglu@gazi.edu.tr

Geliş Tarihi / Received : 29.03.2023

Kabul Tarihi / Accepted : 18.09.2023

Yayın Tarihi / Published : 30.10.2023

Etik Bilgilendirme / Ethical Statement

Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Etik Kurulu'nun 22.03.2022 tarih ve 2022-380 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

DOI: 10.53434/gbesbd.1273351

Öz

Ragbi, oyunculara sosyal ve sağlıklı yaşam kazandıran, yüksek düzeyde fiziksel uygunluk gerektiren ve alan kazanmaya dayalı ve üniversite öğrencileri arasında da popülerliği her geçen gün artmakta olan bir takım sporudur. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı, ragbi oynayan sporcuların ragbi kavramına yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Araştırmaya 2020-2021 sezonunda Türkiye Ragbi Ligi ve üniversiteler arası müsabakalara katılmış toplam 50 sporcu katılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmıştır. Verilerin elde edilmesinde, her bir sporcuya kişisel bilgi formu uygulanmış ve sporculardan "Ragbi gibidir/benzer; çünkü" cümlesini tamamlamaları ve oluşturdukları metaforları açıklamaları istenmiştir. Veri toplama aracı elektronik formlar vasıtasıyla uygulanmıştır. Ayrıca tüm katılımcılar gönüllülük esasına dayanarak çalışmada yer almıştır. Veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Verilerin analizinde sırasıyla adlandırma, eleme, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması, elde edilen metaforların frekanslarının hesaplanması, yorumlanması aşamaları takip edilmiştir. Sporcuların bakış açıları incelendiğinde, büyük bir çoğunluğunun yapmış oldukları spor branşını günlük yaşamın getirdiği mental yorgunluktan kurtulma ve sosyalleşme alanı olarak benimsemiş oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ragbi, Spor, Metafor, Yaklaşım, Fenomenoloji, Nitel araştırma

Abstract

Rugby is a team sport that provides players with a social and healthy life, requires a high level of physical fitness and is based on gaining ground, and is becoming increasingly popular among university students. The aim of this study is to reveal the perceptions of athletes who play rugby discipline towards the concept of rugby with the help of metaphors. A total of 50 athletes, who participated in the Turkish Rugby League and inter-university competitions in the 2020-2021 season. Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used in the research. While collecting the data of the study, a personal information form was applied to the athletes and the field athletes were given "Rugby is like because..." was obtained by completing the sentence. The data were analyzed with content analysis technique. In the analysis of the data, naming, elimination, category development, ensuring validity and reliability, calculating the frequencies of the obtained metaphors, and interpreting stages were followed respectively. When the perspectives of the athletes are examined, it has been concluded that the majority of them have adopted the sports discipline they have done as an area of socialization and getting rid of the mental fatigue of daily life.

Keywords: Rugby, Sport, Metaphor, Approach, Phenomenology, Qualitative research

Giriş

Köklü bir geçmişe sahip olan spor olgusunun sosyal hayattan ayrı düşünülmeceği bilinmektedir. Nerede yaşadıklarına, çalıştıklarına ve eğlendiklerine bakılmaksızın, daha fazla insanın aktif olmasını sağlamak adına spor olgusunun çok bileşenli, çok sektörlü en iyi yatırımlardan biri olduğu söylenebilir. Ayrıca spor toplumun sağlıklı bir yapıya sahip olması, kalkınması ve dünya şartlarında güncel kalınması gibi pek çok alanda önemli bir yer tutmaktadır.

Spor, bireyin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine katkıda bulunur ve insanların bilgi, beceri gibi farklı yönlerini geliştirirken hayatta karşılaşılabilecekleri zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olmaktadır (Açıkada ve Ergen, 1990; Başer, 1986). İnsanların istekleri yönünde, sağlıklı bir bedene sahip olma ve bu durumu koruma ve spor alanında uluslararası başarı elde etme çabaları, toplumda spora olan ilgiyi artırmaktadır. Bu yaklaşım pozitif yönde ivme kazanırken, yeni gelişen branşlara ilgi, talep ve katılım artmaya başlamış, ragbi de bu branşlardan birisi olarak popülerlik kazanmıştır (Collins, 2009). Oyunculara sosyal ve sağlık açısından iyi bir durum kazandıran, fiziksel olarak üst düzey uygunluk gerektiren ragbi branşı (Kocaturk, 2019) 1945'li yıllardan itibaren ülkemizde oynanmaya başlanmış bir takım sporudur. Öncelikle faaliyetlerini Türkiye Beyzbol ve Softbol Federasyonu çatısında gerçekleştirmiş olan bu branş daha sonrasında ise kendi adına kurulan federasyon çatısı altında çalışmalarına devam etmiştir. Ragbi sporunun Türkiye'ye tanıtılması ve yaygınlaştırılması amacıyla çeşitli turnuvalar düzenlenmiştir. Bu durum özellikle gençler tarafından branşa yönelik ilginin artmasına sebep olmuştur.

Bilinirliğini artıran bu branş özelinde, ragbi sporcularının fiziksel gelişimlerinin yanı sıra zihinsel süreçlerine olan katkının değerlendirilebilmesi hem branş hem de sporcu gelişimi için önemli bir nokta olarak görülmektedir. Sporcular süregelen yaşamlarında kendilerine özgü ya da kariyer süreçlerinde karşılaştıkları zorluklar gibi spora özgü stres faktörlerine maruz kalmaktadır (Arnold ve Fletcher, 2012; Löckenhoff, Terracciano, Patriciu, Eaton ve Costa, 2009). Dolayısıyla, Lakoff ve Johnson (2008) tarafından bir durumu başka bir şeyin bakış açısından anlamlandırmak ve deneyimlemek, bir düşünceyi, insan kavrayışının bir şekliyle ifade etme süreci olarak tanımlanan metaforların kullanılması, sporcuların ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesinde faydalı olacağı düşünülmektedir. Metaforlar bir olguya ilişkin fikirlerimizi biçimlendiren, yönlendiren ve denetleyen çok güçlü zihinsel araçlar olarak tanımlanmaktadır (Miller, 1987). İnsanoğlu karakteristik olarak metaforları yaşadıkları deneyimleri kendileri için anlamlandırmak ve anlamlarını etkileşimli olarak başkalarına taşımak için kullanmaktadır (Craig, 2018).

Alanyazın incelendiğinde; beden eğitimi ve spor, beden eğitimi ve spor öğretmeni kavramları ve sporcuların kendi branş kavramlarına yönelik algılarının belirlendiği ayrıca sporcuların yanı sıra antrenör, yönetici ve taraftarların çeşitli kavramlar üze-

rine görüşlerinin ortaya konulduğu farklı araştırmalara rastlanmaktadır (Arpa, 2014; Ayyıldız, 2016; Çaredar, Pekel ve Çengiz, 2022; Dursun Karakaya ve Salici, 2016; Gülay, Mirzeoğlu ve Çelebi, 2010; Hohepa, Schofield ve Kolt, 2006; Koç, Murathan, Yetiş ve Murathan, 2015; Önal, Taş, Filiz ve Hergüner, 2023; Pekel, Avşar, Çaredar, Suveren Erdoğan ve Özbayrak, 2021; Pekel, Çakır, Kırkoğlu, Şahin ve Pekel, 2022; Pekel, Kırkoğlu, İğdir ve Okan, 2023; Pekel, Soy, Kırkoğlu ve Pekel, 2023; Pekel, Yazıcıoğlu ve İlhan, 2019; Sözen ve Korur, 2019; Şirin, Bektaş, Karaman ve Aytaç Korucu, 2012; Tok, 2018; Triggs, Lafferty, Brown ve Tolley, 2011). Ayrıca ragbi ve farklı branşlara yönelik sporcuların bu branşlara yönelme nedenlerini araştırdıkları çalışmalara da rastlanmaktadır (Ekici, Çolakoğlu ve Bayraktar, 2011; Joncherey ve Thlili, 2013; Murray ve Howat, 2009; Yıldız, Bülbül ve Doğu, 2021). Ancak ragbi sporcularının kendi branşları özelinde branş kavramına yönelik geliştirdikleri metaforları inceleyen çalışmalara ise rastlanmamaktadır.

Araştırmanın ragbi sporcularının kendi branşlarına yönelik görüşlerini ifade etmesi durumunda; branşa ve sporculara yönelik yaklaşımların şekillenmesi, geliştirilmesi ve gerektiğinde değişime uğraması yönünde literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı, ragbi oynayan sporcuların ragbi kavramına yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada, aktif ragbi oyuncularının ragbi kavramına yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik çalışmalarının temel amacı bir bireyin aklında var olanların ve yaşanmış deneyimlerine ait algısının özünü ortaya çıkarmaktır (Creswell ve Poth, 2016; Patton, 2014). Fenomenoloji, bireylerin spor ve egzersiz durumlarındaki öznel deneyimlerinin incelenmesi için özgün ve yenilikçi bir yaklaşım olarak benimsenmiştir (Allen-Collinson, 2009; Cronin ve Armour, 2015; Kerry ve Armour, 2000).

Araştırma Grubu

Bu çalışmada araştırma grubunun oluşturulmasında araştırmaya pratiklik ve hız kazandırmak amaçlı (Yıldırım ve Şimşek, 2018) kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Araştırmaya 2020-2021 sezonunda Türkiye Ragbi Ligi ve üniversiteler arası müsabakalarında mücadele eden, yaş ortalamaları 21, 38, spor yaşı ortalamaları 4, 28 olan, 22'si kadın, 28'i erkek olmak üzere toplam 50 sporcu katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı uzman görüşleri alınarak iki bölüm şeklinde tasarlanmıştır. İlk bölümde araştırmada demografik özellikler, ikinci bölümünde ise araştırmaya Türkiye Ragbi Ligi'nde aktif olarak mücadele eden profesyonel ragbi sporcuların kavrama yönelik algılarını metaforlar yoluyla belirlemek için; "Ragbi..... gibidir/benzer; çünkü..." cümlesi yer almaktadır. Veriler, sporcuların verilen cümledeki boşlukları cevaplandırması ve kullandıkları metaforu "çünkü" ifadesiyle mantıklı bir şekilde açıklama yapmaları yoluyla elde edilmiştir. Araştırmacılar katılımcılara yapılması gerekenleri açıklanırken, yönlendirici hiçbir ifade kullanılmaya özen göstermişlerdir.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği temel alınmıştır. Cohen, Manion ve Morrison (2007) tarafından içerik analizi; metinleri düzenlemeyi, sınıflandırmayı, karşılaştırmayı ve onlardan teorik sonuçlar çıkarmayı içeren bir araştırma tekniği olarak ifade edilmektedir.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliği sağlayabilmek için, veriler ve analizlerin araştırılan bireylerin kontrolüne sunulmasının yanı sıra verilerin ve analizlerin yorumlarının uzman kişilere sunulması tekniklerine başvurulmuştur (Ekiz, 2009). Ayrıca araştırma dışından iki uzmanla birlikte çalışmayı yürüten araştırmacıların belirlediği temalar karşılaştırılarak görüş birliği ile görüş ayrılığı sayıları ortaya çıkarılmış daha sonrasında ise araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman (1994)'in formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Metaforların uyum yüzdeleri 93 oranında aynı temalar altında toplandığı gözlemlenmiştir. Farklı bir güvenilirlik yöntemi olarak, sporcuların oluşturdukları mecazları açıklamak amacıyla kullandıkları ifadelerin yer aldığı doğru- dan alıntılar yapılmıştır. Toplanan veriler içerisinde; dayanak ifadesinin "çünkü" boş bırakılması, eksik veya hatalı ve metaforik yapıya uymayan ifadeler bulunması sebebiyle 5'i değerlendirilmeye dahil edilmemiştir.

Etik Beyan

Bu araştırma, Gazi Üniversitenin Etik Kurulu'nun 22.03.2022 tarih ve 2022-380 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bulgular

Araştırmada "ragbi" kavramına yönelik olarak oluşturulan 45 adet metafor geçerli bulunarak okunmuş, içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Kavramsal kategorilerin oluşturulması aşamasında ilgili alan yazın üç araştırmacı tarafından incelenerek, ragbi sporu ile uğraşan sporcuların oluşturdukları metaforlar dört kavramsal kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler, rahatlatıcı/mutluluk verici olma unsuru, dostluk/dayanışma unsuru olma, mücadele unsuru olma, sağlık/bedensel kazanım unsuru olma şeklinde belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Ragbi sporcularının ragbi kavramına yönelik ürettikleri metaforların konudan kaynağa atfedilen özellikleri ve kategorilere göre dağılımı

Kavramsal temalar	Kodlar
Rahatlatıcı/mutluluk verici unsuru	Terapi grubu, sigara, bağımlılık, mutluluk, zevkli bir oyun, paraşütten atlamak, benim arka bahçem, aşk, yaşam, yaşam kaynağı
Dostluk/dayanışma unsuru	Gerçek dostluk hissi, kardeşlik, ev, hayat
Mücadele unsuru	Hayatta kalmak, modern bir savaş, savaş, hayat, savaş meydanı, ata sporu, satranç, mücadelenin kendisidir, avlanmak
Sağlık/bedensel kazanım unsuru	İnsanı dinç tutar, yumurta, su, kuzey yıldızı, akıl, şimşek, ders, acı biber sos, yaşam stili

Tablo 1 incelendiğinde bazı temalar altında aynı kodların olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bu kodlardaki bulunan metaforlar farklı anlamlar içerdiği için farklı temalarda altında yer almaktadır.

Rahatlatıcı/mutluluk verici olma unsuru olarak ragbi

Bireylerin spor aktiviteleri katılma amaçları çok çeşitli olmakla birlikte kişinin kendine zaman ayırdığı serbest zaman dilimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Serbest zaman, çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Fransız Sosyolog Joffre Dumazedier, serbest zaman etkinliklerini, kişinin çalışma, ailevi ve toplumsal zorunluluklar dışında, rahatlamak, uzaklaşmak, ya da bilgisini ve topluma katılımını artırmak için kendi isteğiyle yaratıcı kapasitesini harekete geçirdiği herhangi bir etkinlik olarak tanımlamaktadır (Kraus, 2008). Meyer'e dayanılarak yapılan tanımda ise serbest zamanı; zorlama duygusunun en az olduğu, kişinin kendi yargı ve seçimine göre kullandığı, isteğe bağlı bir zaman parçası olduğunu belirtmiştir (Tezcan, 1994). Karaküçük (1997), serbest zamanları değerlendirmenin temel amaçlarını bireye sağlık, mutluluk, dinlenme, eğlenme ve kişilik bütünlüğü kazandırmak ve böylece toplumun gelişmesine de olumlu katkıda bulunmak şeklinde yorumlamıştır. Bu kategoride ragbi kavramı sporcular tarafından rahatlatma ve mutluluk verici bir kavram olarak tanımlanmıştır.

"Ragbi terapi gurubu gibidir/benzer; çünkü hayatın kötü ve güzel anları ne olursa olsun ragbi ile çözebilirsin." (Sporcu 35)

Sporcu 35'in oluşturduğu metaforla hayatın kötü ve güzel anları benzetmesi ile branşının hayatının her anı ya da tamamı haline geldiği anlamı çıkarılabilir. Ayrıca çözebilirsin kelimesi ile hayatında karşılaştığı problemlerle baş etmek için ihtiyaç duyduğu motivasyon ya da gücü ragbi sayesinde bulduğunu ifade etmek istemiş olabilir. Bu nedenle katkı sağlayıcı unsur olduğu düşünülmüştür.

"Ragbi benim arka bahçem gibidir/benzer; çünkü her isteğimi gerçekleştirebiliyorum." (Sporcu 6)

Sporcu 6, arka kelimesi ile kendini sosyal ve psikolojik basımdan uzak, karar mekanizmasının yalnızca kendi tarafından kontrol edildiği bir ortamda olduğunu ve özgür hissettiğini ifade etmek istemiş olabilir. Sporcunun yapmış olduğu açıklama ile bu çıkarımı oluşturduğu metafor birbirini desteklemektedir.

Dostluk/dayanışma unsuru olarak ragbi

Sportif faaliyetler hem sosyal hem de toplumsal açıdan kabul gören bir sosyalleşme aracı olarak kabul edilmekte ve bireyle toplum arasında var olan ilişkiyi güçlendirme ve geliştirme konularında büyük rol oynamaktadır (Ramazanoğlu, Demirel, Altungül, Ramazanoğlu ve Özer, 2005). Kavramsal araştırmalar, sporun iyi tasarlanıp yönetilirse bir dizi sonucu olumlu yönde etkileyebileceğini ortaya koymuştur. Spor, bireylere yardımcı olabilir, sosyal katılımı artırabilir ve sosyal dışlanmayı azaltabilir (Sherry, 2010; Sherry ve Strybosch, 2012; Welty-Peachey, Lyras, Borland ve Cohen, 2013). Bu kategoride sporcular ragbi sporunu sosyalleştikleri yeni arkadaş bağları edindikleri olarak tanımlamaktadırlar.

“Ragbi hayat gibidir/benzer; çünkü düşersin, kalkarsın. Mücadele edersin. Bütün duygu durumlarını sahada yaşarsın. Bazen işler sahada yolunda gitmez. Biri gelir, elini omzuna koyar, sana destek olur. 80dk sonunda hedefe ulaşabilmek için çok çalışır, plan yapar, dayanışma gösterirsiniz.” (Sporcu 43)

Hayat gibi inişlerin ve çıkışların olduğu, mücadelenin dinamik ve değişken olduğunu ifade eden sporcu 43, son iki cümlesi ile takım içerisindeki güven ortamı ve dayanışmayı vurgulamış. Dayanışma vurgusunun tekrarlanması takım içerisinde hata yapmaktan korkmadığı ve normal hayatında eksikliğini hissettiği aidiyet ihtiyacının ragbi ile karşılanma olasılığını akla getirmektedir. Ayrıca son cümlenin çoğul ekle bitiyor olmasından yola çıkarak mücadeleden ziyade birliğe işaret ettiği düşünülmüş bu nedenle mücadele değil dostluk/ dayanışma unsuru tercih edilmiştir.

“Ragbi kardeşlik gibidir/benzer; çünkü sahada takım arkadaşını korur kollarsın takım olmak bunu gerektirir.” (Sporcu19)

Sporcu 19’un takım içerisindeki güven ortamı ve korumacılığa yaptığı vurgu günlük hayatındaki aidiyet ve sevgi eksikliğini göstergesi olabilir.

Mücadele unsuru olarak ragbi

Motivasyon, insanları belirli bir talebi karşılamak için belirli bir davranışta bulunmaya teşvik eden bir güçtür, çünkü motivasyon, bir kişiyi faaliyetlerde bulunmaya teşvik eden psikolojik veya içsel güçtür ayrıca bireysel bir faaliyete neden olan ve faaliyeti doğru yönde sürdüren içsel süreç olarak ifade edilmektedir (Laroche, Girard ve Lemoyne, 2019; Weissinger ve Bangalos, 1995). Motivasyon, tercih, talep veya beklentinin somut olarak gerçekleşmesidir (Rusbult, Martz ve Agnew, 1998). Bu kategoride sporcular ragbi sayesinde hayatlarında karşılaştıkları problemlerle başa çıkma becerisi kazandıklarını belirtmişlerdir.

“Ragbi hayattaki tüm mücadelelerin özeti gibidir/benzer; çünkü” hayattaki tüm mücadelelerin özeti hayatım boyunca karşılaştığım bütün sorunların çözümünü bir şekilde ragbi kültürünün bana öğrettikleri sayesinde aşmayı başarabildim.” (Sporcu 40)

Ragbi oyun kültürünün katılımcıya (sporcu 40) kattığı öğretilerin normal hayat mücadelesi için de geliştirici olduğunu ifade eden katılımcı, branşının öğretici ve geliştirici tarafına vurgu yapmıştır. Yaş olarak diğer katılımcılardan büyük olan sporcu yılların verdiği deneyim ile oyundaki mücadelenin hayatın bir minyatürü olduğunu belirterek gerçek hayat mücadelesi ile benzerliğini ifade etmiş olabilir.

Sağlık/bedensel kazanım unsuru olarak ragbi

Zihinsel sağlığımızı korumak için, günlük yaşam içerisinde karşılaşılan stresli durumlarda fiziksel aktivitenin sahip olduğu potansiyel yararları değerlendirme gereksinimi giderek artmaktadır (Biddle, Fox ve Boutcher, 2000). Geçmiş ve çağdaş araştırmalarda, korunmak istenen fiziksel sağlığın yanı sıra psikolojik ve zihinsel sağlığın önemi vurgulanmaktadır (Calfas ve Taylor, 1994). Düzenli olarak yapılan fiziksel aktivitelerin genel anlamda psikolojik iyilik haliyle yakından ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Pasco vd., 2010). Spor yapmanın iyimserlik ilişkisi ile bağlantısının olduğu, aktif spor yapanların ise yapmayanlara göre daha yüksek seviyede iyimserlik gösterdikleri belirtilmektedir (Kavus-sanu ve McAuley, 1995). Bu kategoride yer alan metaforlar incelendiğinde ragbi sporu bireyler için hem fiziksel hem mental sağlık açısından yararlı olduğu düşünülebilir.

“Ragbi su gibidir/benzer; çünkü su yaşadığını hissettiriyor.” (Sporcu 50)

Sporcu 50 yapmış olduğu metafor incelendiğinde su insan vücudunun en temel ihtiyaçlarından biridir ve su olmayan bir yaşam düşünülemez. Buradan yola çıkılarak kişinin hayatını yaşanabilir kıldığı, bir amaç sunduğu ve anlam kattığı ifade edilmiş olabildiği gibi, benzetme ve yapılan açıklama ile yaşamının amacını bulduğu çıkarımı da yapılabilir. Ayrıca bir ihtiyaca benzetilmesinden yola çıkarak insanın temel ihtiyaçlarından olan sevgi, aidiyet ve değer ihtiyaçlarını karşıladığı tahmini de yapılabilir.

“Ragbi benim için Kuzey Yıldızı gibidir çünkü; benim geleceğimi güzelleştirip hayatımı kurtaracağıma inanıyorum.” (Sporcu 33)

Kuzey yıldızı yön bulmayı sağlayan bir yıldızdır. Ragbi ile hayatının amacını ve hayatını nasıl yönlendireceğini bulduğunu, geleceğini güzelleştirmek ve hayatını daha güzel bir hale getirmek için ihtiyaç duyduğu güç ya da motivasyon haline geldiğini ifade etmek istemiş olabilir. Kurtarma ifadesinden yola çıkarak hayatında yolunda gitmeyen yönlerin olduğunu düşündüğü yorumu da yapılabilir.

“Ragbi benim için yumurta gibidir çünkü; Yumurta çok yer-seniz bıkarınız ama yemezseniz de olmaz ve her gün almanız gereken bir besin gibidir.” (Sporcu 16)

Kişinin sporcu olmasından da yola çıkarak önemli bir protein kaynağı olan yumurta benzetmesi ile branşının bedenini ihtiyaç duyduğu, düzenli olarak yapılması gereken, zaman zaman pes etmek, bırakmak ya da uzaklaşmak isteniz de vazgeçilmez olduğunu vurgulamak istediği düşünülebilir.

Tartışma ve Sonuç

Modern çağda düzenli olarak spor yapan bireylerin spor yapma amaçları; sağlığı koruma, haz ve eğlence ihtiyacını giderme, çalışma alanında bireyin verimliliğini arttırması, sosyal anlamda yeni arkadaşlıklar edinmesi şeklinde listelenebilmektedir (İnal, 2003). Ashford, Biddle ve Goudas (1993) tarafından yapılan araştırmada spordaki nitelikli tecrübelerin, artan özgüven bakımından kişiler üzerinde yararlı duygusal etkilere sahip olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Duygusal etkilerin yarattığı süreçlerin değerlendirilebilmesi ve doğru yönetilebilmesi için altta yatan nedenlerin belirlenmesinde metaforlardan faydalanılmaktadır. Çünkü metafor kavramının önemli özelliklerinden bir tanesi de kişinin bilişsel süreçlerine yardımcı olarak öz düzenleme ve kendini anlamlandırma açısından kuvvetli bir mental kodlama ve modelleme sistemi olmasıdır (Arslan ve Bayrakçı, 2006, Nikitina ve Furuoka, 2008).

Üniversite öğrencileri arasında yaygınlaşan ragbi sporu gençler arasında rekreatif bir etkinlik olarak da yapılmaktadır. Rekreatif spor etkinliklerinin devamlılığının olması ve günlük bir alışkanlık hâline gelebilmesinde yaş, cinsiyet, ırk ve sınıf farklılıklarını gözetmeden, spora katılımı farklı gruplara fırsat eşitliğinin sağlanmasıyla birlikte (Horne, Tomlinson ve Whannel, 1999), gençlerimizin sağlıksız alışkanlıklardan uzaklaşmasını da desteklemektedir. Spor yapılan ortamlar olumlu sağlık alışkanlıklarını öğrenmeyi ve fiziksel olarak formda olmayı içerir. Olumlu gelişim aynı zamanda psikolojik özelliklerin ve eğilimlerin (iyimserlik veya umut duygusu) ve belirli becerilerin (hedef belirleme veya stresi yönetme yeteneği) gelişimini de içerir (Gould ve Carson, 2008). İncelenen metaforlarda üniversite çağındaki bireylerin ragbiyi spordan öte hem fiziksel kazanım sağladıkları hem de sosyal olarak olumlu süreçler deneyimleyebildikleri alan olarak gördükleri gözlemlenmiştir.

Sosyal etkileşim, tüm insanlar için önemli olan temel bir psikolojik ihtiyaç olarak kabul edilir (Baumeister ve Leary, 1995; Ryan ve Deci, 2000). Literatürdeki spor branşlarıyla ilgili metafor çalışmaları incelendiğinde sporun sosyalleşme ve fiziksel gelişime katkısının belirtildiği çalışmalar (Ceylan ve Kozak, 2021; Çaredar, Pekel ve Cengizel, 2022; Pekel, Avşar, Çaredar, Suveren Erdoğan ve Özbayrak, 2021; Pekel, Çakır, Kırkoğlu, Şahin ve Pekel, 2022) araştırmaya ait "dostluk/dayanışma unsuru olarak ragbi" teması bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Oluşturulan metaforlar ragbi sporuna katılım sağlayan gençlerde sporun getirdiği birçok faydanın yanında hayatın her aşamasında farklı şekillerde karşılaşılan sorunlarla başa çıkma becerisi kazandırdığını belirtmişlerdir. Shields ve Bredemeier (1995)'in sporun içerisinde var olan zafer kazanma ve yenilgi ile

başla çıkmak, oyuncuların zorlukların üstesinden gelmeleri, özdenetim geliştirmeleri, azim ve sebat etmeyi öğrenmeleri, başarılarıyla iş birliği ile ilgili beceriler edinmeleri sporun içerisindeki süreçte ahlaki erdemlerin deneyimlerine dayanarak, spora katılımın karakter geliştirebileceği fikri, kişinin adalet, özdenetim ve cesaret duygusu geliştirebileceğini belirtmesi çalışmamızda yer alan "mücadele unsuru olarak ragbi" teması bulgularımızı desteklemektedir.

Sonuç olarak katılımcılarımızın dönemsel olarak geç ergenlik döneminde yer alan bireylerden oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda; fiziki gelişiminin neredeyse tamamlanmış, biyolojik ve bilişsel olgunluğa erişilen dönem (Yiğit, 2009) olarak, yaşam içerisinde sosyal açıdan ve psikolojik açıdan önemli bir yer tutan sporda, özgüven ve başarısızlıkla baş etme duygularıyla baş etme durumu ile karşılaştıkları, bunun yanı sıra fiziki olarak ise uygunluk kazandıkları söylenebilir. Ancak yaş artışıyla birlikte fiziksel aktivitelere katılım oranında düşüş görülmektedir (Centers for Disease Control and Prevention, 2020).

Ergenliğin en son dönemindeki bireylerde gelişim anlamında bu süreçte spora katılımın azaldığı geç ergenlik dönemine dikkat edilmesi, spora katılımın desteklenmesiyle birlikte fiziksel olarak yüklenmenin de en sağlıklı şekilde yapılmasına özen gösterilerek bireylerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi önerilmektedir. Spor içerisinde barındırdığı tüm olumlu etkilerden faydalanmak adına tüm yaş gruplarında spora ilgi ve katılımın arttırılarak sağlıklı gelişimin desteklenmesinin bireylere olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazar notu

Bu çalışma, 19-20 Mart 2022 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleşmiş olan 12.Uluslararası Sosyal Beşerî ve Eğitim Bilimleri Kongresi'nde, sözel bildiri olarak yer almıştır. Ayrıca araştırmada gönüllü olarak yer alan Türkiye ragbi ligi ve üniversiteler müsabakalarına katılan sporcularımıza ve metaforların yorumlanmasında bilgi ve tecrübesini esirgemeyen Psk. Esra Nur Öztürk'e katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Finans Kaynakları

Bu çalışmanın hazırlanması ve yazımı sırasında kurum ve/veya kuruluşlardan herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Araştırma Fikri: AÖP, NK; **Araştırma Tasarımı:** AÖP, NK; **Verilerin Analizi:** ENÖ; **Makale Yazımı:** AÖP, NK, SY; **Eleştirel İnceleme:** LA

Kaynaklar

1. **Açıkada, C. ve Ergen, E.** (1990). *Bilim ve spor*. Ankara: Büro Tek.
2. **Allen-Collinson, J.** (2009). Sporting embodiment: Sports studies and the (continuing) promise of phenomenology. *Qualitative Research in Sport and Exercise*, 1(3), 279-296.
3. **Arnold, R. ve Fletcher, D.** (2012). A research synthesis and taxonomic classification of the organizational stressors encountered by sport performers. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 34(3), 397-429.
4. **Arpa, D. K.** (2014). *Ortaöğretimdeki erkek sporcuların karate ve taekwondo branşına yönelme nedenleri ve beklentileri* (Yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, İstanbul.
5. **Arslan, M, M. ve Bayrakçı, M.** (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 35(171), 100-108.
6. **Ashford, B., Biddle, S. ve Goudas, M.** (1993). Participation in community sports centres: Motives and predictors of enjoyment. *Journal of Sports Sciences*, 11(3), 249-256.
7. **Ayyıldız, T.** (2016). Üniversite öğrencilerinin dans kavramına yönelik metaforik algılarının analizi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 13-25.
8. **Başer, E.** (1986). *Uygulamalı spor psikolojisi*. Ankara: Bilimsel.
9. **Baumeister, R. F. ve Leary, M. R.** (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529.
10. **Biddle, S. J.** (1993). Children, exercise and mental health. *International Journal of Sport Psychology*, 24(2), 200-216.
11. **Biddle, S. J., Fox, K. ve Boutcher, S. (Eds.)**. (2003). *Physical activity and psychological well-being*. New York: Routledge.
12. **Calfas, K. J. ve Taylor, W. C.** (1994). Effects of physical activity on psychological variables in adolescents. *Pediatric Exercise Science*, 6(4), 406-423.
13. **Centers for Disease Control and Prevention.** (2020). *Adolescents and young adults: A report of the surgeon general*. <https://www.cdc.gov/nccdphp/sgr/pdf/adoles.pdf> sayfasından erişilmiştir.
14. **Ceylan, G. ve Kozak, M.** (2021). Perceptions of active zumba members regarding the concept of "zumba": A metaphor analysis study: Aktif zumbaya katılan üyelerin "zumba" kavramına ilişkin algıları: Bir metafor analizi çalışması. *Journal of Human Sciences*, 18(2), 233-242.
15. **Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K.** (2007). *Research methods in education*, Oxon: Routledge.
16. **Collins, T.** (2009). *A social history of english rugby union*. New York: Routledge.
17. **Craig, C. J.** (2018). Metaphors of knowing, doing and being: Capturing experience in teaching and teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 69, 300-311.
18. **Creswell, J. W. ve Poth, C. N.** (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. California: Sage.
19. **Cronin, C. ve Armour, K. M.** (2015). Lived experience and community sport coaching: A phenomenological investigation. *Sport, Education and Society*, 20(8), 959-975.
20. **Çaredar, N., Pekel, A. Ö. ve Cengizel, Ç. Ö.** (2022). Children's perceptions of basketball through metaphors and drawings. *Education Quarterly Reviews*, 5(2), 117-127.
21. **Dursun Karakaya, E. ve Salici, O.** (2016). Isparta'da öğrenim gören 11-13 yaş gurubu öğrencilerin popüler spor branşları hakkındaki metaforik algılarının belirlenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(3), 855-869.
22. **Ekiz, S., Çolakoğlu, T. ve Bayraktar, A.** (2011). Dağcılık sporuyla uğraşan bireylerin bu spora yönelme nedenleri üzerine bir araştırma. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 110-119.
23. **Ekiz, D.** (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Yaklaşım, yöntem ve teknikler*. Ankara: Anı.
24. **Gould, D. ve Carson, S.** (2008). Life skills development through sport: Current status and future directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1(1), 58-78.
25. **Gülay, O., Mirzeoğlu, D. ve Çelebi, M.** (2010). İşbirlikli oyunların öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine ve beden eğitimi dersi tutumlarına etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 40, 77-92.
26. **Hohepa, M., Schofield, G. ve Kolt, G. S.** (2006). Physical activity: What do high school students think? *Journal of Adolescent Health*, 39(3), 328-336.
27. **Horne, J., Tomlinson, A. ve Whannel, G.** (1999). *Understanding sport: An introduction to the sociological and cultural analysis of sport*. Oxfordshire: Taylor & Francis.
28. **İnal, A. N.** (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Ankara: Nobel.
29. **Joncheray, H. ve Thlili, H.** (2013). Are there still social barriers to women's rugby? *Sport in Society*, 16(6), 772-788.
30. **Karaküçük, S.** (1997). *Rekreasyon-serbest zamanları değerlendirme*. İstanbul: Seren.
31. **Kavussanu, M. ve McAuley, E.** (1995). Exercise and optimism: Are highly active individuals more optimistic? *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17(3), 246-258.
32. **Kerry, D. S. ve Armour, K. M.** (2000). Sport sciences and the promise of phenomenology: Philosophy, method, and insight. *Quest*, 52(1), 1-17.
33. **Kocatürk, E.** (2019). *Aims and experiences of Turkish woman rugby players and their coaches* (Yüksek Lisans Tezi). ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
34. **Koç, M., Murathan, F., Yetiş, Ü. ve Murathan, T.** (2015). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin spor kavramına ilişkin algıları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), 294-303.
35. **Kraus, R.** (2008). *Recreation and leisure in modern society*. New York: Jones & Bertlett.
36. **Küçüktopuzlu, F., Gözek, K. ve Uğurlu, A.** (2003, Mayıs). *Boş zaman rekreasyon ilişkisi ve üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerini değerlendirmeye yönelik bir araştırma*. I. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ankara.
37. **Lakoff, G. ve Johnson, M.** (2008). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
38. **Laroche, J. A., Girard, S. ve Lemoyne, J.** (2019). Tracing adolescent girls' motivation longitudinally: From FitClub participation to leisure-time physical activity. *Perceptual and Motor Skills*, 126(5), 986-1005.
39. **Löckenhoff, C. E., Terracciano, A., Patriciu, N. S., Eaton, W. W. ve Costa Jr, P. T.** (2009). Self-reported extremely adverse life events and longitudinal changes in five-factor model personality traits in an urban sample. *Journal of Traumatic Stress: Official Publication of The International Society for Traumatic Stress Studies*, 22(1), 53-59.
40. **Miles, M. B. ve Huberman, A. M.** (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. California: Sage.

41. **Miller, S. I.** (1987). Some comments on the utility of metaphors for educational theory and practice. *Educational Theory*, 37(3), 219-27.
42. **Murray, D. ve Howat, G.** (2009). The 'enrichment hypothesis' as an explanation of women's participation in rugby. *Annals of Leisure Research*, 12(1), 65-82.
43. **Nikitina, L. ve Furuoka, F.** (2008). "A language teacher is like...": Examining malaysian students' perceptions of language teachers through metaphor analysis. *Online Submission*, 5(2), 192-205.
44. **Önal, A., Taş, Z., Filiz, B. ve Hergüner, G.** (2023). Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı kapsamındaki değerlerin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 48(213), 205-223.
45. **Pasco, J. A., Williams, L. J., Jacka, F. N., Henry, M. J., Coulson, C. E., Brennan, S. L., ... ve Berk, M.** (2011). Habitual physical activity and the risk for depressive and anxiety disorders among older men and women. *International Psychogeriatrics*, 23(2), 292-298.
46. **Patton, M. Q.** (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. California: Sage.
47. **Pekel, A. Ö., Avşar, O., Çaredar, N., Suveren Erdoğan, C. ve Özbayrak, T. B.** (2021). Havalı tabanca: hedefte ne var? *Aksaray University Journal of Sport and Health Researches*, 2(2), 93-110.
48. **Pekel, A. Ö., Çakır, Y. N., Kırkoğlu, N., Şahin, Y. ve Pekel, H. A.** (2022). Metaphorical perceptions of esports coaches to the concept of esports. *Sportive*, 5(2), 35-47.
49. **Pekel, A. Ö., Kırkoğlu, N., Iğdır, E. C. ve Okan, İ.** (2023). Futbol hakemlerinin fair play kavramına yönelik algıları: metafor çalışması. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(3), 362-367.
50. **Pekel, A. O., Soy, E., Kırkoğlu, N. ve Pekel, H. A.** (2023). The story of the bow and arrow: Through the eyes of children. *Education Quarterly Reviews*, 6(1), 555- 562.
51. **Pekel, A. Ö., Yazıcıoğlu, H. ve İlhan, E. L.** (2019). Üstün yetenekli öğrencilerin spor kavramına ilişkin algılarının çizme yazma tekniği ile incelenmesi. *The Journal of Gifted Education and Creativity*, 6(3), 219-231.
52. **Ramazanoğlu, M. O., Demirel, E. T., Altungül, O., Ramazanoğlu, F. ve Özer, A.** (2005, Mayıs). *Gençlik ve spor taşra teşkilatı personelinin eğitim ve medeni durumunun iş doyumu üzerine etkisi*. XIII. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi'nde sunulmuş bildiri, İstanbul.
53. **Rusbult, C. E., Martz, J. M. ve Agnew, C. R.** (1998). The investment model scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5(4), 357-387.
54. **Ryan, R. M. ve Deci, E. L.** (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
55. **Sherry, E.** (2010). (Re)engaging marginalized groups through sport: The homeless world cup. *International Review for the Sociology of Sport*, 45(1), 59-71.
56. **Sherry, E. ve Strybosch, V.** (2012). A kick in the right direction: Longitudinal outcomes of the australian community Street Soccer Program. *Soccer & Society*, 13(4), 495-509.
57. **Shields, D. L. ve Bredemeier, B. J.** (1995). *Character development and physical activity*. Champaign: Human Kinetics.
58. **Sözen, H. ve Korur, E. N.** (2019). "A physical education teacher is like...": Examining turkish students' perceptions of physical education teachers through metaphor analysis. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 12(2), 183-188.
59. **Şirin, E. F., Bektaş, F., Karaman, G. ve Aytan, G. K.** (2012). Rafting participants' metaphoric perceptions concerning the concept of rafting. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 207-215.
60. **Tezcan, M.** (1994). *Boş zamanların değerlendirilmesi sosyolojisi*. Ankara: Atilla.
61. **Tok, E.** (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının oyuna ilişkin algıları: Metafor analizi örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 599-611.
62. **Triggs, C., Lafferty, M. E., Brown, H. E. ve Tolley, H. L.** (2011). Metaphorical use of song lyrics within sport psychology practice: Targeting the transition within a premier league football youth academy. *Journal of Sport Psychology in Action*, 2(3), 183-195.
63. **Weissinger, E. ve Bandalos, D. L.** (1995). Development, reliability and validity of a scale to measure intrinsic motivation in leisure. *Journal of Leisure Research*, 27(4), 379-400.
64. **Welty Peachey, J., Lyras, A., Borland, J. ve Cohen, A.** (2013). Street soccer USA cup: Preliminary findings of a sport-for-homeless intervention. *ICHPER--SD Journal of Research in Health, Physical Education, Recreation, Sport & Dance*, 8, 3-11.
65. **Yazıcı, A. G.** (2014). Toplumsal dinamizm ve spor. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 3(1), 394-405.
66. **Yetim, A. A. ve Kalfa, M.** (2019). Üniversite öğrencilerinin sporla ilgili metaforik algıları ve spor etkinliği dersi. *Sportive Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 41-54.
67. **Yıldırım, A. ve Şimşek, H.** (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
68. **Yıldız, A. B., Bülbül, D. ve Doğu, G. A.** (2021). Ragbi sporcularında duygusal zekâ ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 380-390.
69. **Yiğit, R.** (2009). *Çocukluk dönemlerinde büyüme ve gelişme*. Ankara: Sistem.